

Eldraøkið: eitt býtisbarn?

Sigrún Mohr
býráðslimur

Tað fyriliggur eitt tilmæli um eldrapoltikk við m.a. hesi visjónini:

- at tryggja teir karmar, sum kunnu stimbra, at eldru borgararnir í Føroyum framhaldandi kunnu liva eitt gott og trygt liv,
- at teir borgarar, sum hava tørv á hjálp, fáa eina dygdargóða tænastru, sum tekur atlit at sjálvsavgerðarrætti og virðileika hins einstaka,
- at stuðla einstaka borgaranum í at vera sum longst í egnum heimi, ella so leingi, hann ynskir tað ella hevur møguleika fyri tí, og
- at byggja brýr millum ung og gomul og harvið styrkja samhaldsfesti millum ættarliðini.

Hetta tilmælið kemur úr Almannamálaráðnum og skal

fremjast í verki frá 01.01.2015. Í sama tilmæli stendur eisini, at talið av eldri borgarum yvir 67 ár fer úr 6.500 upp í 11.000 um 20 ár, men samlaða fólkatalið væntandi svinnur sama tíðarskeiðið.

Landsstýriskvinnan í almannamálum setur 356 milliónir krónur av til hesi 6.500 fólkinum, sum kommunnarnar skulu taka sær av frá januar 2015. Hvussu stór verður veitingin um 20 ár, og hvør skal hava ábyrgdina av, at hon er nóg mikið? Ella er hetta bara sum býtisbarnið, ið verður latið kommununum, tí tey fornisku vilja sleppa sær av við tað?

Skulu málini omanfyri røkkast, mugu vit bara staðfesta, at enn er langt eftir á mál. Bara í Tórshavnar kommunu standa 62 fólka á akuttum bíðilista. Tað, ið kanska er enn verri, er, at fleiri gomul fólka, ið ikki klára seg sjálv, verða ikki útskrivað av sjúkrahúsinum eftir liðna viðgerð, tí ikki er pláss fyri teimum á stovni, og tey avvarðandi orka ikki meira. Skammiligt!

Eitt ár er liðið, síðan fyrstu búfólkinum fluttu inn í Boðanesheimið, sum, nú tað er fult, hýsir 64 fólka. Men har eru eisini umstøður til eitt dagtilhald, ið kann taka ímóti uml. 60 fólka, men

hagar sleppur eingin enn, og tað undrar mong. Fleiri kanningar vísa, at eitt tilíkt tilboð sparir samfelagnum nógvar skattakrónur, tí hetta útsetur tørvin á stovnspláss, eins og heimatænastan sparir nógvar tímar. Harumframt fáa tey, ið fáa boðið eitt tilíkt tilboð, eitt betri og virknari liv, og í summum førum fáa tey avvarðandi eina uppi-borna og harðliga tiltrondra fríløtu.

Boðanesheimið rúmar eisini einari stórari virkis- og venjingarstovu, ið bæði er ætlað búfólkinum á heiminum og heimabúgvandi við tørvi á endurvenjing sum ein tænastru, men enn er eingin játtan til tey heimabúgvandi komin úr Almannamálaráðnum. Tí hevur Tórshavnar kommuna játtað nakað av peningi sum eina fyribils loysn, ið eftir øllum at døma ikki kann halda fram eftir ársskiðtið komandi. Eisini hetta tilboðið hevði havt sama fyribýrgjandi virknað sum dagtilhaldið.

Tórshavnar kommuna eins og aðrar kommunur hava gjørt nógva fyri at bøta um korini hjá tí eldra ættarliðnum. Tí kann tað ikki annað enn undra, at Landsstýrið ikki er viðspælari á hesum øki. Eg veit um fólka, sum fyrr komu á dagtilhald

saman við einum stuðli, men hava mist hesa “tænastu” av sparingum, soleiðis at tey í dag ongan veg sleppa. Í krónum og oyrum snýr tað seg um uml. 50.000,00 krónur – um árið! Álvaratos, hava vit ikki ráð til tað?

At starvast innan eldraøkið er eitt fakliga krevjandi øki. Tí er umráðandi við vælútbúnum starvsfólka. Eins umráðandi er, at tey hava møguleika fyri at dagføra sínar førleikar, fyri at tænastran skal verða á einum góðum støði og ikki minst fyri at varðveita arbeiðsgleðina. Sum stóðan er í dag, er tianverri ikki figgarlig orka sett av til tað.

Vit eiga at minnast til og fegnast um, at tey, ið hava borið hetta samfelagið í góðum og ringum tíðum, liva longur og hava yvirhøvur betri heilsu enn okkara forfedrar. Tey hava figgjað sín part, tá ið tað lá á teirra herðum. Tí eiga vit eisini at sýna teimum ta virðing at taka okkum væl av teimum, tá ið teirra virkna samfelagsliv heldur uppat.

Sjálv ivist eg onga løtu í, at tey eldru fara at fáa tað betri, tá ið eldraøkið verður latið kommununum at umsita – treytað av, at neyðug og hóskaði figging fylgir við.

Stórir dagar í Føroya søgu

Zakarias Wang

Fáur hevði grunað, at hósdagurin 14. november 2013 skuldi gerast ein merkisdagur í Føroya søgu. Men tá Dagur og Vika var á skránni, kom formaður Javnaðarflokksins á skíggjan, og hann segði, at vit skuldu hava eina fólkaatkvøðu um eitt mál, sum í løtuni er til viðgerðar í landsstýrinum.

Tað er ikki fyrstu ferð, Javnaðarflokkurin krevur fólkaatkvøðu. Hetta gjørdi

hann í 1930, tá hann sá til, at løgtingið við einari atkvøðu í meiriluta samtykti at vit skuldu hava fólkaatkvøðu um vit skuldu vera saman við Danmark ella ikki. Ta fólkaatkvøðuna vildi danska stjórnin tó ikki hava, so har kom einki burturúr. Men sekstan ár seinni, í 1946, royndi Javnaðarflokkurin enn eina ferð tað sama. Tá var hann avgerandi fyri, at løgtingið við einum meiriluta upp á eina atkvøðu samtykti at fólkaatkvøða skuldi vera

millum eitt stjórnaruppskot um at innlima Føroyar í Danmarkar ríki, ella loysing Danmarkar og Føroya millum. Hesuferð fekk Javnaðarflokkurin dansku stjórnina til at ganga við til fólkaatkvøðuna, og frøin var stór hjá javnaðarmonnum.

Men tá fólkið hevði talað, fekk pípan eitt annað ljóð, tí Javnaðarflokkurin helt, at veljararnir høvdu valt skeivt. Javnaðarflokkurin helt, at tað, Føroya tjóð hevði samtykt, ikki var tað rætta,

tí loysingin varð samtykt. Javnaðarflokkurin sýtti tí fyri at seta loysingina í verk, so sum hann tann 10. mai í løgtinginum hevði bjóðað Føroya fólka at samtykkja á fólkaatkvøðuni 14. september 1946.

Men nú er flokkurin eftir øllum at døma komin upp á betri tankar, tí nú er hann aftur farin at krevja fólkaatkvøðu.

Eingin kann taka ein flokk fyri fult, sum brýtur síni háttíðarlugu lyfti fyri tjóðini.

Fortreytin fyri at ein flokkur kann fáa viðhald í hava eina fólkaatkvøðu, er tí sjálvandi, at tann fólkaatkvøða, sum flokkurin hevur fingið sett í verk, eisini verður fylgd. Tann sum eigur at krevja hetta er flokkurin sjálvur, og tí er tað eyðsæð, at tað næsta, vit fara at hoyra frá formanni Javnaðarflokksins, er at hann setur fram uppskot um loysing Danmarkar og Føroya millum!

Eingin kann taka ein flokk fyri fult, sum brýtur síni háttíðarlugu lyfti fyri tjóðini. Fortreytin fyri at ein flokkur kann fáa viðhald í hava eina fólkaatkvøðu, er tí sjálvandi, at tann fólkaatkvøða, sum flokkurin hevur fingið sett í verk, eisini verður fylgd.

